ORDO IV.

TERRAE ARGILLACEAE.

Ex terra aluminari potiſſimum compoſitae.

28. ALUMINARIS. *Fere tota ex terra* aluminari conſtans.

Macra, *levis, inconſpicua, terrea, linguae parumper adhaerens, inquinans.*

Aqua forti fere tota ſolubilis, igne ſe contrahens et indureſcens, fortiori, quo candet, lucem ſpargens.

nativa. 1. ALUMINARIS. *Schreber Naturf.* 15. *p.* 209.

Habitat reniformis vel botryoides in Sileſiae *principatu* Münſterberg, *in* Britannia, Longobardia, *et praeſertim* Halae Saxonum *in horto paedagogii, heic innidulantibus quartzi granis et gypſi cryſtallis pauliſper impura, molliſſima, alba, in fragmenta indeterminata diſſiliens.*

29. ARGILLA. Ex terra aluminari et ſilicea, ut plurimum etiam ferri calce et phlogiſto conſtans.

Opaca, inconſpicua, formae communis, attactu blanda, terrea, leviuſcula, mollis, aquam et oleum imbibens et retinens, utroque emollitu, priori plaſtica, *et odorem ſibi proprium ſpirans.*

Cum aqua forti non effervescens, igne ſe contrahens et indureſcens.

porcellana. 1. A. macra alba friabilis linguae perparum adhaerens, uſtione alba, et fortiſſimo in porcellanam abiens.

Cronſt. mineral. §. 78. A. Terra porcellanea.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 51. *n.* 9. Argilla apyra macra pura.

Carth. miner. 5. Argilla rudis pura igne indureſcens.

α) coagmentata.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 200. *n.* 1. Argilla (apyra) apyra albida.

Wall. miner. 19. Argilla apyra.

β) pulverulenta.

Wall. miner. 23. Marga porcellana.

Vogel miner. 33. Argilla porcellana.

a) micae particulis immiſtis.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 200. *n.* 3. Argilla (porcellana) albida ſubfarinacea, atomis nitidis.

Habitat rarior per ſtrata in Japonia, Sina, Sibiria (e. g. *prope* Arſzamas,) Hungaria (*prope* Felſobanya *et* Schemniz,) *in* Italia (*prope* Berganum, Tretto, Baudiſſé,) *in* Galliae *provinciis:* Forez, Burgundia, Campania, Alvernia, Britannia, Normannia, Picardia, Hannonia, Flandria, Belgio foederato (*prope* Maſtricht,) Daniae *inſula* Bornholm, *in* Suecia, *potiſſimum in* Scania, *in* Sileſia (*prope* Gieren,) *in* Bohemia (e. gr. *prope* Gaden,) *in* Saxonia (*prope* Aue, Elterlein, *et* Seidliz,) *in circulo* Salica *prope* Guemriz, *ad montem* rheno inferiori *confinem* Drachenfels *in* Franconia (*prope* Kizingen *et* Norimbergam,) Wirtembergia (*prope* Hornberg,) *in* Paſſavia, *prope* Hallein Salisburgi, *prope*

prope Vordernberg Stiriae, *et prope* Viennam, *saepissime ex feldspato fatiscente nata, vasis porcellanis inserviens in* Japonia *forma radicis arboris reperta.*

Leucargilla. 2. A. mollissima attactu pinguissima linguae adhaerens, tritura nitens, ustione primum nigricans, tum expallescens, apyra.

Syst. nat. I. *p.* 207. *n.* 5. Argilla nivea hinc inde incarnata.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 200. *n.* 2. Argilla apyra lubrica.

Carth. miner. 6. Argilla subtilis igne indurescens et pallescens.

Cronst. miner. §. 79. Terra porcellanea phlogisto aliisque heterogeneis minima portione mista.

Vogel miner. 32. Leucargilla Plinii s. Argilla fistularis.

Waller. min. 24. Marga argillacea pinguedinem imbibens calore indurabilis.

Waller. syst. miner. I. *p.* 53. *n.* 10. Argilla apyra pinguis lubrica.

Habitat paulo frequentior in Scania (*prope* Bosserup,) Belgio (*prope* Mastricht,) Gallia (*prope* Montmartre,) Coloniensi *terra* (*ad lacum* Lach,) Hassia (*prope* Almerode,) Saxonia (*prope* Mehren *et* Wiesenthal,) *cinerea, nigricans, nigra, violacea, carnea, ochracea, maculis, venis, striis variegata, quartzi pyritaeve frustis immistis saepe impura, in fragmenta indeterminata interdum convexa dissiliens, fistulis tabaci, vasis, furnis, furnorumque partibus violentiam ignis experturis, vasis figulinis nobilioribus egregie inserviens.*

Lithomarga. 3. A. friabilis attactu pinguissima micans squamosa.

Syst. nat. I. *p.* 204. Marga argillacea albida.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 51. *n.* 1. Talcum subfriabile album subsquamosum.

Vogel miner. 11. Argilla subtilis indurata ex fissuris petrarum &c. *p.* 37. Medulla saxorum.

β) *Syst. nat.* XII. 3. *p.* 51. *n.* 1. Talcum (viridans) subfriabile viride inquinans.

γ) *Schüz nov. act. Ac. Caes. Nat. Curios. Vol.* III. *app.* Terra miraculosa Saxoniae.

δ) *v. Trebra chem. Ann.* 1784. I. *p.* 387. Phosphorescirendes Steinmark.

Brückmann chem. Annal. 1785. I. *p.* 449.

Habitat in aliis lapidibus *nidulans nunc pulverulenta, nunc coagmentata, posteriori in casu linguae adhaerens et tritura nitens, nonnunquam in fragmenta convexa dissiliens,*

pennae acie trita (δ) *in tenebris ſcintillas lucidas ſpargens, et igne pauliſper indurata* (γ) *polituram admittens, utplurimum ochroleuca, alias ex cineraſcente vel rufeſcente alba, margaritacea, lavendulacea, violacea, carnea, ex fuſceſcente rubra, aut ex rubello fuſca, hepatica, ochracea,* (β) *viridis, unicolor, aut maculoſa, venoſa vel ſtriata.*

fullonica. 4. A. pinguis tritura nitens lamelloſa in aqua in pulverem dilabens in aëre fatiſcens, igne fortiori in vitrum lacteum abiens.

Wall. ſyſtem. miner. I. *p.* 48. *n.* 7. Argilla vitreſcens parum indurata, particulis impalpabilibus, exſiccatione lamellaris vel rhomboidalis.

Carth. miner. p. 8. *n.* 2. Smectis ſubtilis cum acidis non effervescens.

Lehm. mineral. p. 28. Smectis.

de Coſta foſſ. p. 69. *n.* 1. Marga viridi-fuſca, Terra fullonica vulgo dicta.

Habitat in Anglia, Suecia, Saxonia, Luſatia *nunc fuſca, nunc cinerea, nunc ex vireſcente alba, nunc viridis, nunc carnea, terrae calcariae circiter* $\frac{3-4}{100}$, *et totidem calcis ferreae continens, an diſtincta hujus generis ſpecies? fullonia uſu celeberrima, oleum avidiſſime imbibens.*

cruſtacea. 5. A. pinguis lamelloſa in aqua in fruſta dilabens et agitatione ſpumans igne fortiori in vitrum ſpumidum abiens.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 201. *n.* 7. Argilla (fullonica) fiſſilis friabilis lubrica, in aqua ſpumans.

Schreb. lithol. 132. Argilla fiſſilis.

Wolt. miner. 11. Argilla ſubtilis pinguis in aqua cito liqueſcens.

Waller. miner. p. 26. Argilla fullonum ſaponacea lamelloſa.

Waller. ſyſt. miner. I. *p.* 10. *n.* 6. Argilla vitreſcens ſaponacea, exſiccatione cruſtacea.

Cronſt. §. 85. A. α. Lithomarga.

Habitat in Sueciae *monte* Osmund, *cinerea.*

lemnia. 6. A. pinguis attritu nitens linguae parum adhaerens molliſſima leviuſcula texturae conchaceae.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 201. *n.* 6. Argilla incarnata fracturis glaberrimis.

Cronſt. miner. §. 85. B. Lithomarga, Terra lemnia.

Waller.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 11. *n.* 6. C. Argilla crustacea incarnata.
Dal. pharmac. 20. *n.* 2. Terra lemnia.
da Costa fossil. 14. Terra lemnia rubra.
Habitat in Lemno, Silesia, *magnesiam quoque, terram calcariam et ferri calcem continens, in aqua cum strepitu in frusta dissiliens, rarius dilute carnea, quam obscure isabellina, aut dilute hepatica, interdum maculis aut arbuscularum imaginibus nigris varia, olim Medicis usitata.*

Sapo. 7. A. pinguis leviuscula mollissima tritura nitens, linguae adhaerens, ex fuscescente nigra.
Werner apud Cronst. mineral. §. 84. Bergseife.
Habitat in Polonia *prope* Olkutsch, *texturae terreae.*

communis. 8. A. mollissima pinguis linguae adhaerens plastica paulisper inquinans texturae terreae igne rubescens, fortiori in vitrum virescens abiens.
Cronst. § 90. A. Argilla communis.
Woltersd. miner. 11. Argilla rudis sabulo destituta.
α) *Syst. nat.* I. *p.* 207. *n.* 4. Argilla caerulescens.
Syst. nat. XII. 3. *p.* 202. *n.* 9. Argilla (communis) humido caerulescens ustione rufescens.
Waller. min. 16. Argilla vitrescens rudis.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 40. *n.* 1. Argilla vitrescens rudis, rimis sub exsiccatione inordinatis.
Vogel miner. 28. Argilla vulgaris.
β) *Syst. nat.* I. *p.* 207. *n.* 3. XII. 3. *p.* 202. *n.* 10. Argilla (figulina) siccitate rupturis subtessellata.
Waller. miner. 17. Argilla tessulata figulina.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 44. *n.* 3. Argilla vitrescens, exsiccata tessularis.
Lehmann miner. 16. Marga.
γ) *Syst. nat.* XII. 3. *p.* 202. *n.* 11. *it. wgoth.* 251. 267. Argilla incarnata.
δ) *Vogel miner.* 31. Linus. Terra lateritia.
Habitat per omnem terrarum orbem, *ampla saepius et alta, parum ceterum a superficie distantia strata constituens, vegetabilium vestigia impressa prae se ferens, rimis innumeris crebro fissa, ex caerulescente vel flavescente cinerea, infumata, obscure caerulescens, rarius viridis aut carnea, nunc minore, nunc* (δ) *majore terrae siliceae copia praegnans, vulgatissima vasorum figulinorum et laterum materies, plurima ex fatiscentibus durioribus nata.*

indurata. 9. A. mollis pinguiuſcula linguae parum adhaerens in aqua dilabens et emollienda.

Waller. ſyſt. miner. I. *p.* 62? Argilla arcte cohaerens lapidea; et *p.* 380. *n.* 1? Steatites argillaſeis particulis arcte cohaerentibus durus.

β) *Waller. ſyſt. miner.* I. *p.* 10. *n.* 5. Argilla vitreſcens, exſiccata granularis.

Habitat per omnem terrarum orbem, *leviuſcula, ex flaveſcente, caeruleſcente aut vireſcente cinerea, et rufeſcente, fuſca, ſordide roſea, aut viridis, aut maculis rotundatis varia, texturae terreae, ut tamen nunc plana magis ſit, nunc ad feſtucas propius accedat, rarius ad ſchiſtum; interdum adeo dura, ut lapidis loco aedificiis inſerviat.*

fiſſilis. 10. A. molliſſima ſubmacra linguae parum adhaerens texturae ſchiſtoſae in fragmenta diſcoidea diſſiliens.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 38. *n.* 7? Schiſtus (argillaceus) ſcriptura cinerea, friabilis cinereus.

Waller. ſyſt. miner. I. *p.* 45. *n.* 4. Argilla vitreſcens, exſiccata fiſſilis.

Habitat ubique terrarum e. g. *in* Sueeia, Saxonia, *circulo* Salico, *ſtrata ampla conſtituens, lithanthraci creberrime vicina, cujus etiam bitumine perfuſa, eoque denigrata, alias cinerea, rarius caerulea, ex caeruleo aut rubro flavicans, aut fuſca, interdum micans, vegetabilium, praeſertim filorum veſtigia impreſſa, ſaepe monſtrans aqua emollienda.*

ſterilis. 11. A. ſubmacra lamelloſa ſiccata alba, igne rufeſcens parum indureſcens, paulo fortiori liquanda.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 203. *n.* 14. Argilla mixta ſubfiſſilis glareoſa.

Cronſt. miner. §. 90. A. E. Argilla Björklera.

Waller. ſyſt. miner. I. *p.* 45. *n.* 4. a. Argilla fiſſilis alba.

Habitat in Sueciae, *praecipue* Sudermanniae, *campis ſteriliſſimis, ſolis fere betulis favens, integra ſtrata cum arenae ſtratis alterna conſtituens.*

bulloſa. 12. A. pinguis mollis tritura nitens linguae parum adhaerens plaſtica cinerea igne rubeſcens et bulloſa.

Habitat in Tranſilvania.

Bolus. 13. A. pinguis attritu nitens ore liqueſcens, aqua difficilius emollienda et minus tenax, texturae conchaceae, igne rubeſcens et facilius liquanda.

Syst. nat. I. *p.* 207. XII. 3. *p.* 203. *n.* 13. *Mus. Tess.* 110. *Schreb. lith.* 136. Argilla ore liquescens.

Carth. miner. 6. Argilla subtilis, aqua in massam unctuosam dissolubilis.

Woltersd. miner. 11. Argilla subtilis pinguis.

Waller. miner. 13. *n.* 6. Argilla pinguis.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 49. *n.* 8. Argilla vitrescens subtilissima pinguis, exsiccatione solida.

Cronst. miner. §. 86. *Vogel min. p.* 36. Bolus.

β) Terra lusitanica odorata e regione Estremos.

Habitat in Italia, Gallia, Germania, Armenia, *saepe ex fatiscentibus lavis nata, utplurimum obscure rubra, aut fusca, interdum flava, carnea, aut cinerea, varietate innumera, prope* Idriam Carnioliae *cinnabari, prope* Kapnick Hungariae *argento foeta, olim medicorum usu celebris; v. Ludwig de terris.*

Sinensis. 14. A. submacra rufa punctis maculisque ochraceis varia, aqua emollienda.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 201. *n.* 4. Argilla flavescens; punctis maculisque ferreo-ochraceis.

Cronst. miner. §. 84. A. Terra porcellana marte mixta.

Habitat in Gallia (*prope* Montmartre,) *in* Sinae *collibus, heic gossypii, oryzae, indigoferae solum constituens, lateribus infra aquam adhibendis egregie inserviens.*

Rubrica. 15. A. mollis inquinans linguae adhaerens rubra fragilis aqua vix emollienda texturae terreae.

Syst. nat. I. *p.* 204. *n.* 2. Marga ochracea rubra.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 51. *n.* 3. Talcum subfissile rubrum inquinans.

Carth. min. 73. Ferrum terrestre durum manus inquinans.

Cost. foss. 88. Creta rubra.

Cronst. miner. §. 86. 1. β. 3. Bolus rubra durior.

Waller. miner. 266. Ochra rubra cretacea.

Waller. syst. miner. 2. *p.* 260. *n.* 22. c. Ochra ferri rubra cretacea solida.

Dal. pharmac. 23. *n.* 5. Rubrica fabrilis.

Vogel miner. 178. Rubrica.

Habitat in Sibiria (*ad fluvios* Baunt *et* Jesehanska,) Dalecarlia, Hassia (*prope* Thalitter,) Bohemia, Lusatia, Gallia, *frequens minerarum ferri, quo ipsa abundat, comes.*

16. A.

lutea. 16. A. molliſſima inquinans lutea ochracea.
Hoffmann bergm. Journ. 1788. 2. *p.* 521. Gelbe Erde.
Habitat in Luſatia *ſuperiore prope* Wehrau.

viridis. 17. A. pinguiuſcula mollis compacta viridis igne intumeſcens primo nigreſcens, poſt in colorem rubrum denique flavum tranſiens.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 203. *n.* 13. *e.* Bolus viridis.
Cronſt. miner. §. 86. 1. V. Terra verde.
Habitat, ſaepius intra amygdaliten, in monte Veronenſi Baldo, Suecia, Normannia (*prope* Pontaudemer,) Saxonia (*prope* Planiz) *et* Bohemia (*prope* Besniz, Wiſchockzan *et* Brammy,) *pigmentum in aëre conſtans exhibens.*

Tripolitana. 18. A. macra ſubſcabra mollis leviuſcula linguae adhaerens, difficulter liquanda attritu ad metallum metallicum nitorem aſſumens.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 202. *n.* 8. Argilla ſcabra nitidula flaveſcens inquinans.
Woltersd. min. 11. Argilla ſubtilis macra.
Cronſt. miner. §. 89. Terra tripolitana.
Vog. miner. 38. *Carth. miner.* 8. Tripela.
Wall. miner. 33. Glarea indurata cohaerens aſpera.
Wall. ſyſt. miner. 1. *p.* 91. *n.* 1. Tripela ſolida.
Habitat in inſula maris auſtralis Tanna, *regno* Tunetano *et* Neapolitano, ruſſico (*ad fluvium* Uda,) *prope* Fedotiewa *et* Caſimova, *in* Suecia (*prope* Snaflanda,) *in* Flandria (*prope* Oudenarda,) Bohemia, Auſtria (*prope* Crems,) Bavaria (*prope* Ditfürt,) Wirtembergia (*prope* Calw,) Franconia (*prope* Schillingsfürſt,) Saxonia (*prope* Potſchappel *et* Naumburg,) Weſtphalico *circulo* (*prope* Fürſtenberg *et* Duisburg,) *et in* Haſſia (*prope* Grünberg *et* Darmſtadt,) *etiam prope* Francofurtum *ad* Moenum, *in montibus ſtratariis, non raro una cum ſulphure, aut foliorum impreſſis veſtigiis condecorata, ſtrata conſtituens, aut rimas explens, frequentius iſabellina, dilute ochracea, aut ex flaveſcente cinerea, quam alba, aut aliis coloribus tincta, texturae terreae, lapidibus durioribus et metallis poliendis, modulis etiam, in quos vitra nobiliora et metalla effunduntur, egregie inſerviens.*

tumeſcens. 19. A. igne rufeſcens, ſicca ſpongioſa aquam cum intumeſcentia avidiſſime imbibens, et pertinaciſſime retinens.
Syſt. nat. I. *p.* 207. *n.* 8. Argilla mixta arenacea.

Syſt.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 203. *n.* 15. Argilla mixta porosa glareosa.

Waller. min. 18. Argilla rubens aqua intumescens, eandemque diu retinens.

Wall. syst. min. 1. *p.* 43. *n.* 2. Argilla vitrescens, aqua intumescens, sub exsiccatione membranacea.

Cronst. miner. §. 90. A. 1. ζ. Argilla intumescens.

Vogel miner. 30. Argilla fermentans.

Habitat passim in campis, *potissimum* Sueciae, *sterilibus, dum superficies corii instar exsiccatur, intus pultis instar mollissima, hinc primo vere sub pedibus obumbulantium fluctuans tremensque, aedificiis et hominibus periculosa.*

grandaeva. 20. A. macra, subplastica, igne rufescens et indurescens, sicca friabilis subpulverulenta aquam cum intumescentia lente imbibens.

Syst. nat. I. *p.* 207. *n.* 9. Argilla arenacea sabulosaque.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 204. *n.* 16. Argilla mixta glarea, arena sabuloque, aestate sublapidescens.

Cronst. miner. §. 90. A. 1. ζ. 2. Argilla intumescens lapidosa.

Waller. miner. 32. Glarea argillosa.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 56. *n.* 12. Argilla vitrescens, glarea mixta.

Habitat in Suecia, *praesertim in* Dalecarlia, *grisea, fusca aut rubescens, aestate adeo indurescens, ut nec malleus, nec cuneus penetrent, cribrata pro exstruendis pistorum fornacibus praestantissima.*

soluta. 21. A. submacra, humida subplastica, sicca pulverulenta, igne in vitrum solidum abiens.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 207. *n.* 5. Calx (palustris) fixa pulverea plastica.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 61. *n.* 14. Argilla vix cohaerens farinacea.

Habitat in Suecia, *potissimum sub paludibus, grisea vel alba, haec parietibus deatbandis adhibita.*

arvensis. 22. A. cinerea, humectata in glebulas compingenda, sub exsiccatione rimas magnas agens tandem pulverulenta igne vitrescens.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 55. *n.* 11. Argilla vitrescens, humo mixta.

Habitat frequens in agris cultis.

23. A.

Unbra. 23. A. bitumine perfusa fusca scriptura inquinans, ustione rufescens.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 204. *n.* 18. Argilla humosa fusca inquinans.

Woltersd. miner. 11. Argilla pictoria fusca.

Waller. miner. 3. Humus nigro-brunnea.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 17. *n.* 3. Humus colorata bituminosa fusca, et p. 60. nr. 13. g. h. i. Argilla mineralis fusca, obscure fusca et nigricans.

Cronst. §. 283. 2. Mumia vegetabilis.

Baum. miner. 1. *p.* 42. Terra Umbria.

Lehm. miner. 24. Umbra.

Habitat in Italia, Germania (e. gr. *prope* Erfurtum,) Scania, Anglia, *pictoribus usitata.*

vitriolacea. 24. A. fusca stiptica aquam cum gallis coctam denigrans.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 205. *n.* 21. Argilla mixta fusca vitriolico salsa.

Habitat sub paludibus *passim, ab innidulante et fatiscente pyrita nato.*

salsa. 25. A. saporis salsi.

Hiaerne tentam. chem. 1.

v. Born ind. fossil. 2. *p.* 98.

Habitat in maritimis *et* confiniis salifodinarum e. gr. austriacarum, salisburgensium transilvanicorum, *muria praegnans, cinerea vel rubra.*

cobaltifera. 26. A. nigra cum borace igni exposita vitrum caeruleum exhibens.

Gesn. hist. cobalt. 1. *p.* 21. 35.

Habitat in Wirtembergiae *fodinis.*

cuprifera. 27. A. fusca spiritui salis ammoniaci excalefacto colorem caeruleum concilians.

v. Born Brief. 7. *p.* 33. 34. 8. *p.* 43.

Habitat in fodinis Temesiensibus, *ferri cuprique calcem continens, ita ut cupri* $\frac{2-6}{100}$ *exhibeat.*

argentifera. 28. A. mollis plastica fusione cum plumbo argentum exhibens.

v. Born ind. foss. 1. *p.* 83. 84.

Ferber üb. die Gebirg. u. Bergw. in Ungarn. p. 57.

Habitat in Bavaria *prope* Creisdorf, *in* Hungaria *prope* Schemniz, *cinerea, flavescens aut ex flavo rubra, ad* $\frac{7}{500}$ *argenti continens.*

29. A.

aurifera. 29. A. mollis plastica caerulescens fusione cum plumbo aurum exhibens.
v. Born ind. foss. 1. *p.* 67.
Habitat in Transilvaniae *fodinis prope* Herczigan *et* Facebai.

30. PUTEOLANA.

Ex terra aluminari siliceaque et ferro, utplurimum etiam terra calcaria constans.
Friabilis.
Cum aqua et calce subacta adeo indurescens, ut ab aqua non penetrari possit, igne facile liquanda in scoriam nigram.

genuina. 1. P. obscurius tincta magnetis imperium facilime sequens.
Cronst. miner. §. 207. *n.* 8. 1. Terra pouzzolana.
Waller. syst. miner 1. *p.* 95. *n.* 1. Caementum pulverulentum non cohaerens.
Habitat in Italiae *montibus ignivermis, etiam exstinctis, frequens circa* Neapolin *et* Romam, *hinc inde in integros colles aggregata, caemento aquae impenetrabili egregie inserviens, obscure rubra, fusca aut nigra.*

assimilis. 2. P. obscurius tincta magneti vix obediens.
Fauj. de S. *Fond* sur la maniere de reconn. les differ. espec. de Pouzzolane. Amsterd. 1780. 8.
Habitat in Gallia, e. g. *in* Occitania (*prope* Chenavari,) *hinc inde in* Germania, e. g. *in* Brisgovia (*prope* Breysach,) *in* Hassia (*prope* Echzel,) *in* Franconia (*ad montem* Pferdekopf,) *an ex fatiscentia lapidum argillaceorum nata?*

Cineres. 3. P. cinerea pulverulenta.
Cronst. miner. §. 297. Cineres vulcanorum.
Habitat in vicinia montium ignivomorum e. g. Italiae, *a quibus summo cum impetu ad immensam saepe altitudinem, et ad aliquot interdum milliarium distantiam extruditur, in terram relabendo in clivos aggregata, aut immensam aream obtegens, aut integras urbes sepeliens,*

non

non raro tantopere ſubtilis, ut per inviſibiles rimas ciſtarum arctiſſime clauſarum penetrat, ferri magnatim ſequentis non parum continens.

arenacea. 4. P. cinerea ex granulis ſegregatis conſtans.
Syſt. nat. XII. 3. *p.* 181. *n.* 5. Pumex (cinerarius) pulvereus arenaceus.
Cronſt. miner. §. 297. Scoriae pulverulentae.
Waller. ſyſt. miner. 2. *p.* 375. *n.* 1. Porus igneus arenarius.
α) granis minoribus. Rena del Veſuvio.
β) granis majoribus. Lapilli del Veſuvio.
Habitat cum praecedente, *evidentius ex comminutis ignis ſubterranei productis durioribus orta.*

31. CAEMENTUM.

Ex ferro, terra aluminari, plurima ſilicea, utplurimum quoque parciori calcaria conſtans.

Duriuſculum, leviuſculum, poroſum, texturae terreae, aquam, cui immergitur cum ſibilo imbibens, ſiccum et digito perſtrictum ſtrepens, aſperum, inconſpicuum.

Comminutum et cum aqua et calce ſubactum adeo indureſcens, ut ab aqua non penetretur, igne facile in ſcoriam nigram abiens.

Tufa. 1. C. in clivos integros et ſtrata ampliſſima montibus ignivomis vicina aggregatum, formae communis.
Ferber Br. aus Welſchl. p. 67. 139. 144-147. 235-238.
Givani litolog. Veſuvian. p. 174.
Habitat in vicinia montium ignivomorum, praeſertim Italiae, *frequens circa* Neapolin *et* Romam, *ex conglutinata puteolana* (1. 3. 4.) *natum, aliorum lapidum ad inſtar exſtruendis domibus a multis retro temporibus inſerviens frequen-*

quentissime infumatum, cinereum, nigricans, fuscum, ochroleucum, ex flavescenti cinereum aut ex fusco luteum, rarius rufescens virescens aut variegatum, crystallis hornblendae basaltinae, scorli granatim, feldspati, micae miculis, pumicis frustis, rarius ossibus, testaceis, fructibus durioribus plenum; non raro cum acidis paulisper effervescens, nunc ad aërem fatiscens, nunc potius indurescens.

Tarras. 2. C. strata ampla argilla fertili tecta constituens formae communis.

Cronst. miner. §. 207. *n.* 8. 2. Caementum induratum.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 97. *n.* 2. Caementum induratum lapideum.

Vogel nov. comment. Goett. t. 3.

Cartheus. mineral. Abhandl. 2. *p.* 20.

Collin. journ. d'un voyag. miner. cap. 17. *p.* 288. *sqq.*

Habitat ad Rheni ripas, *potissimum in* Archiepiscopatu Coloniensi (*prope* Andernach) *et in* Hassia (*prope* Lindenstrut, Grunberg, Bockenheim, Darmstadt, Nidda, Eichelsachsen, *et ad montem* Vogelberg,) *utplurimum infumatum aut nigricans, ut aedes ex eo exstructae tristitiae sensum animo infundant, crystallos hornblendae, et micam, argillam, frustula quartzi, ardesiae, marmoris, pumicis, maculas vitro aemulas saepe continens, in propriis molendinis comminuta caemento aquae impenetrabili inserviens; an ex fatiscente et denuo indurescente porphyrii specie natum?*

columnare. 3. C. prismaticum.

α) prismatibus hexaëdris. *v. Veltheim n. chem. Entd.* 7. *p.* 74.

β) prismatibus pentaëdris. *C. Chru. Gmelin Naturf.* 23. *p.* 115.

Habitat ad Rheni *ripas,* α) *prope* Andernach, β) *prope* Neuwied, *frequens quoque ad* Aetnae *radicem.*

32. CARIOSUS. Ex terra aluminari, silicea et calcarea cum ferri parca portione constans.

Levis, mollis, porosus, in aqua in pulverem dilabens.

Cum aqua forti effervescens; igne indurescens paulisper rufescens.

Anglorum. 1. CARIOSUS.

Rottenstone. *Waller. syst. miner.* 1. *p.* 92. *n.* 2. Tripela cariosa.
da Costa fossil. 87. Creta fusca terra cariosa dicta.
Habitat in Angliae *provincia* Derby, *potissimum supra lithanthracem, isabellinus, obscure cinereus aut fuscus, ab Anglis artificibus ad polienda metalla et lapidum varia genera adhibitus.*

33. ARDESIA. Ex terra aluminari et silicea constans, quibus utplurimum pauxillum calcis ferreae et terrae calcariae, saepe etiam aliquid magnesiae et petrolei accedit.

Mollis, texturae schistosae, in fragmenta (utplurimum) discoidea dissiliens, opacus, formae communis, aquam imbibens, sed lente, ita ut non emolliatur, humectatus odorem argillae spirans.

Cum aqua forti non effervescens, igne paulo fortiori in scoriam turbidam abiens; in montibus primaevis (in his pingui nitore conspicuus) aeque ac in stratariis obvius, integros montes et praecipuas eorum partes constituens.

Novacula. 1. A. nitidula intus micans subopaca duriuscula exvirescente cinerea, scriptura albida.

Syst. nat. XII 3. *p.* 37. *n.* 1? Schistus scriptura alba ater solidus poliendus.

Woltersd. miner. 17. Schistus niger durus subtilis.

Waller. miner. 64. Fissilis solidus mollior, lamellis crassioribus.

Baum. miner. 1. *p.* 219. Lapis lydius.

Habitat in montibus schistosis strata constituens v. g. *parcius in* Oelandia, *in* Franconia *prope* Lauenstein, *polituram imperfectam assumens, aëre et oleo pingui indurescens, hoc imbutus coticulae loco inserviens.*

tabularis. 2. A. nitidula mollis ex cinerascente nigra scriptura albida, bracteis rectis.

Syst. nat. I. *p.* 154. XII. 3. *p.* 37 *n.* 2. Schistus tabularis scriptura nivea, ater impalpabilis aequalis fissilis.

Cost. fossil. 165. Schistus niger polituram quodammodo admittens.

Waller. miner. p. 62. Fissilis subtilior niger, polituram quodammodo admittens.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 336. *n.* 1. Schistus subtilior niger, rasura albus, polituram aliquo modo admittens.

Scheuchz. alp. 1. *p.* 19. *et* 2. *p.* 47. *et* 3. *p.* 7. Lapis fissilis niger glaronensis.

Cronst. miner. §. 91. B. 1. *α.*

Habitat in Scaniae, Helvetiae (*praesertim* Glaronensis,) Franconiae (*prope* Lehsten,) Saxoniae (*prope* Wurzbach) montibus, *polituram imperfectam admittens, maculis interdum obscurioribus orbiculatis aut oblongis varia, rasa levissime cum aqua forti effervescens, leviuscula, mensis, tabulis calculatoriis silis inserviens.*

tegularis. 3. A. nitidula subduriuscula ex caerulescenti nigra scriptura cinerea, bracteis rectis.

Syst. nat. I. *p.* 154. XII. 3. *p.* 38. *n.* 5. Schistus (Ardesia) scriptura cinerea, caerulescenti niger tinnitans.

Wolt. min. 17. Schistus niger durus rudis.

Cost. fossil. 181. Schistus caeruleus.

Wall. miner. p. 63. Fissilis durus caerulescens.

Wall. syst. miner. 1. *p.* 337. *n.* 2. Schistus durus rasura albescens clangosus.

Carth. miner. 25. Fissilis durus rudis ex nigro caerulescens.

β) Ardesia rubra. *Cronst. miner.* §. 91. B. 1. *β.*

γ) Ardesia purpurea. *Kirw. miner. p.* 86. *sp.* 6. *var.* 1.

δ) Ardesia purpurascens. *Kirw. miner. p.* 88. *sp.* 6. *var.* 2.

ε) Ardesia ex virescenti cinerea. *Waller. syst. min.* 1. *p.* 338. *n.* 2. b.

Habitat in Spitsberga Suecia e. g. Jemtiae alpinis, Helsingia, Westmannia, Scania, Anglia, Hercynia, Saxonia, Franconia &c. *interdum vivorum corporum, praesertim mariorum vestigiis ornata, aut arbuscularum imaginibus picta, aut mica vel pyritae particulis insperſis nitens, aut quartzi granulis largius immistis solito durior, aquam non hauriens, tectis aedificiorum inserviens.*

solida. 4. A. nigricans texturae ex schistoso compactae tinnitans scriptura cinerea.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 38. *n.* 6. Schistus scriptura cinerea, nigricans solidus tinnitans.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 342. *n.* 7? Schistus solidus durus difficulter vel non in lamellas divisibilis.

Habitat

Habitat in Suecia, Hispania, nova Hispania, *in festucas dissiliens, nigrescens, fusca, grisea aut rufescens.*

compactissima. 5. A. obscura compactissima solidissima duriuscula scriptura exalbida.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 39. *n.* 13. Schistus compactissimus.

Habitat rarissima in Sina, *nigra aut fusca, exterius glabra inaequalis, intus compactissima; an distincta hujus generis species?*

atrata. 6. A. texturae schistoso-lamellosae mollissima, scriptura albida.

Syst. nat. I. *p.* 154. XII. 3. *p.* 37. *n.* 3. *it. wgoth.* 28. *Schreb. lith.* 30. Schistus scriptura alba, nigricans subfriabilis.

Waller. miner. 66. Fissilis mollior friabilis.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 341. *n.* 6. a. c. e. Schistus diverso colore, niger rasura cinereum, ceteris vero coloribus concolorem exhibens pulverem siccus macer fragilis.

Cost. fossil. 167. Schistus niger.

Habitat in Lapponia, Scania, *aliis* Sueciae *provinciis, macra, nigricans, fusca aut flavescens, igne agitata crepitans, fortiori in vitrum spumosum convertenda, rasa cum aqua forti paulisper effervescens.*

undulata. 7. A. nigra texturae undulatim schistosae.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 345. *n.* 9. d. Schistus carbonarius, lamellis fluctuantibus.

Habitat in Finnia *et* Jemtia, *nunc mollior, igne in scorias porosas, nunc paulo durior, igne in vitrum solidum convertenda.*

bituminosa. 8. A. mollissima pinguiuscula obscura tritura nitens, scriptura nigra texturae recto-schistosae in fragmenta discoidea dissiliens, in igne fumans aut flammam concipiens, in aperto expallescens.

Cronst. miner. §. 159. Brandschiefer.

β) *Waller. syst. miner.* 1. *p.* 344. *n.* 9. b. c. Schistus solidus crassus non fissilis, rasura nigra, carbonarius.

da Costa fossil. 168. 4. Schistus terrestris niger carbonarius.

γ) *Syst. nat.* XII. 3. *p.* 39. *n.* 10. Schistus (communis) scriptura nigra, ater solidus.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 340. *n.* 5. Schistus niger pinguis, igne fumans vel odorem spargens, rasura niger.

δ) *Cronst. miner.* §. 158. Kolon.

Habitat in Sueciae, Angliae, Lusatiae, *aliarum terrarum montibus stratariis, strata saepe ampla efficiens, stratis lithan-*

lithanthracum et minerarum aluminis crebro vicina, petroleo, interdum quoque vitrioli acido perfusa, aut pyritae glebulis venisve immixtis scatens, hinc nigra, hinc in igne odorem, fumum, flammam spargens, non raro sulphureum, hinc in igne aperto cum ponderis jactura albescens aut canescens, probabiliter ex argilla fissili bitumine penetrata nata.

Kellas. 9. A. texturae fibrosae linguae parum adhaerens. *Bergm. Journ.* 1790. 7 *p.* 12. &c.

Habitat in Cornubiae *montibus, cupri scannique venas interdum utrinque cingens, nunc plumbei, nunc rufescentis coloris.*

Nigrica. 10. A. atra macra mollissima inquinans scriptura atra texturae incurvo schistosae in fragmenta discoidea aut festucas longas dissiliens, in igne rubescens.

Syst. nat. I. *p.* 154. XII. 3. *p.* 38. *n.* 9. *Mus. Tessin.* 18. *n.* 6. Schistus scriptura atra, ater inquinans.

Woltersd. 17. Schistus niger friabilis inquinans.

Carth. miner. 25. Fissilis friabilis niger manus inquinans.

Waller. miner. 67. *Baum. miner.* I. *p.* 219. Fissilis mollis friabilis pictorius.

Waller. syst. miner. I. *p.* 343. *n.* 8. Schistus mollis niger rasura ater pictorius.

Habitat in Westrogothia Sueciae (*ad* Hunnenberg,) Franconia (*prope* Ludwigstatt,) *et* Italia, *saepe aluminis mineris vicina, pictorum usu celebris, bitumine et ferri calce dives, ideo igne torta odorem minus gratum spargens, et rubrum colorem induens, tum rubricae loco adhibenda.*

tessularis. 11. A. mollissima subponderosa in fragmenta trapezoidea dissiliens, texturae schistosae.

Gerh. Beytr. z. Mineralr. I. *p.* 343. *n.* 5. Schistus (rhombeus) tabulis quadrangularibus.

Habitat fusca, lutea aut viridis in Silesiae *principatu* Liegniz *prope* Goldberg, *et in comitatu* Glaz *prope* Neudorf, *integros montes constituens.*

34. BASALTES. Ex terra aluminari, plurima (½) silicea, et (¼) ferri calce constans, quibus non raro pauxillum terrae calcariae, magnesiae albae et nigrae accedit.

Opacus inconspicuus, macer, tritura cana (utplurimum), in fragmenta indeterminata dissiliens, in aëre in argillam fatiscens.

Cum aqua forti non effervescens; igne paulo fortiori in vitrum solidum nigrum abiens.

Schistosus. 1. B. ater, texturae schistosae.
Habitat in montibus basaltiferis Rheni *inferioris ripae, et* Goettingae *vicinis, olivini nidulis scatens.*

columnaris. 2. B. obscurus compactus duriusculus tenax in fragmenta prismatica granulata sponte secedens.
Baum. miner. 1. *p.* 220. Basaltes.
Carth. min. 21. Smectis crystallisatus, crystallis oblongis irregularibus.
Waller. miner. 139. Corneus crystallisatus prismaticus lateribus inordinatis.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 319. *n.* 9. Basaltes figura columnari, lateribus inordinatis, crystallisatus.
Habitat fastigia montium praerupta coni truncati formam interdum prae se ferentia saepe constituens granitae, gneisso, marmori, waccae, argillae, arenae, arenario, lithanthraci, superimpositus rarius per gneissum trajiciens, in maris australis *insulis, potissimum* nova Seelandia, nova Hispania, *in* Sicilia, Italia, *meridionali* Gallia, Irrlandia, Scotia *et* insulis *vicinis, insulis* Feroë, Islandia, Silesia, Hungaria (*prope* Schemniz, Cremniz, Kreutz) *occidentali* Bohemia, *superiori* Lusatia, Saxonia, Thuringia, Hennebergo, *et vicinis* Franconiae *montibus, in* Palatinatu *superiori*, Wetteravia, Fulda, Hassia, Goettingenii districtu, Nassovia, *ad* ripas Rheni *inferioris, ex virescenti cinereus, ex rufescenti fuscus, creberrime ex cine-*

cinerascenti niger, innumera aliorum fossilium innidulantium varietate conspicuus, aut arborum imaginibus, quas magnesiae nigrae debet, pictus, ferro interdum adeo dives, ut a magnete trahatur, et in ustrinis magno cum fructu ferri mineris adjiciatur fragmentis in quae secedit, rarius regularibus, rarius tabularibus, utplurimum magnis et prismaticis, saepe enormis et longitudinis et diametri, creberrime hexaëdris, interdum tetraëdris, (angulis rarius obliquis quam rectis) pentaëdris aut heptaëdris, rarius triedris, octaedris aut majori facierum numero conspicuis, fragmentorum a loco natali avulsorum angulis saepe rotundatis aut detritis, prismatibus nunc rectis, rarius flexuosis, nunc continuis, rarius articulatis, nunc perpendicularibus, nunc obliquis, nunc sparsim decumbentibus, rarius se decussantibus et secantibus, interdum vitri more fragilibus et campanae instar tinnitantibus, lapidis lydii, bibliopegis incudis loco inserviens, sternendis plateis, struendis aedificiis, aliis usibus eximie conducens, utrum ignis filius an aquae sedimentum?

pyramidalis. 3. B. obscurus compactus in fragmenta pyramidalia sponte secedens. *Hacquet chem. Annal.* 1788. 1. *p.* 522.

Habitat in Bohemiae *montibus prope* Aussig, *fragmentis elongatis triedris, in* Hungaria (*prope* Schemniz *et* Cremniz) *fragmentis tetraëdris.*

tunicatus. 4. B. compactus sponte in fragmenta crustosa secedens: crustis sphaericis concentricis.

Habitat cum columnari, *hoc mollior, dilutius tinctus, et facilius fatiscens.*

Wacca. 5. B. mollis fragilis compactus tritura nitidulus sponte non in fragmenta secedens.

Karsten Magaz. für Helvet. Naturk. 3. *p.* 234.

Habitat in Bohemiae *et* Saxoniae *montibus, etiam grandaevis, nunc strata ampla efficiens, nunc venae instar rimas explens, non raro venis metalliferis dives, frequentius cinereus aut virescens, quam niger, texturae planae, quam granularis, crebra columnaris basis, quo tamen longe celerius, fatiscit, olivini nihil includens.*

Trapezum. 6. B. duriusculus compactus aquam imbibens in aëre rufescens et lamellatim fatiscens, in igne crepitans et cum strepitu dissiliens.

Syl.

Syst. nat. I. *p.* 154. *n.* 4. *Mus. Tessin.* 16. Schistus cinereus solidiusculus, scriptura cana.

Syst. nat. I. *p.* 188. *n.* 25. Saxum impalpabile calcarium schistiforme cinereum.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 72. *n.* 2. Saxum impalpabile schistosum subcalcarium, fragmentis rhombicis.

It. wgoth. 211. Saxum schistosum calcarium cinereum.

Cronst. miner. §. 265. Saxum compositum jaspide martiali molli seu argilla molli indurata et - - -

Waller. syst. miner. I. *p.* 361. *n.* 4. Corneus durus particulis minimis terreis in fragmenta cubica vel rhomboidalia fissus.

Habitat in Scandinaviae *montibus*, *praesertim* Hunneberg, *in* Anglia, Scotia, Pyrenaeis, Germania, *integros hinc inde montes aut ampla eorum strata constituens, saepius venae instar secans, in profundo rimas innumeras agens, et saepe in prismata tetraëdra, rarius pentaëdra aut triedra fissus, cinereus, fuscus aut niger, igne leniori rufescens, eoque tortus a magnete trahitur; cum aqua forti paulisper effervescit; vitro nigro parando, compactior lapidis lydii loco inserviens.*

35. LAVA. Ex terra aluminari, plurima silicea et ferri calce constans, quibus non raro pauxillum terrae calcariae et magnesiae albae accedit.

Coloris (utplurimum) obscurioris, tritura cana, macra, in fragmenta indeterminata dissiliens, in aëre in argillum fatiscens.

Ignis vi aperta liquante progenita, in montibus ignivomis obvia; igne denuo liquanda in vitrum nigrum.

compacta. 1. L. subopaca compacta duriuscula texturae conchaceae. *Givani litologia Vesuvian. p.* XLIX. *et* 84.

Habitat in montibus ignivomis *eorumque vicinia, ignis in minus alterata; ut lapidis, ex quo conflata fuit, manifesta utplurimum prae se ferat vestigia, et indolem, frequen-*

quentius nigra, quam cinerea, fusca, aut rubra, rarius alba, rarissime viridis aut caerulea, crebro etiam innidulantibus innumeris fossilibus heterogeneis, aut antea infixis, aut postea natis et per aquam praecipue depositis variegata, in prismata granulata, aut fragmenta crustosa concentrico-sphaerica aliquando sponte secedens, aut stiriae in modum in foveis montium pendula ac formata; aedificiis, et nobilioribus saepe eorum partibus exstruendis, statuis &c. inserviens; an ex marga petrosilice hornblenda, aliisque liquatu facilioribus nata?

vitrea. 2. L. diaphana nitens compacta dura texturae conchaceae.
Syst. nat. XII. 3. *p.* 182. *n.* 7. Pumex vitreus solidus.
Cronst. miner. §. 292. Achates islandicus niger.
Waller. syst. miner. 2. *p.* 378. *n.* 5. Porus igneus lapideus solidus vitreus.
Vandell. therm. 5. Vitrum fossile.
Givani litolog. Vesuv. p. 128. &c. Vetrificazioni compatte.
β) Lava filamentis vitreis. *Hamilt. act. angl. vol.* 70. *ad ann.* 1780. *P.* 1. *n.* 4.
Habitat in montibus ignivomis novae Hispaniae, regni Peruani, Islandiae Hecla, Italiae Vesuvio, *in* insulis Pontia, Pentellaria Paschali, (*hinc inde etiam in aliis regionibus, v. in* Hungaria *superiore, in quibus ignis subterraneus, aut pyrita, aut lithanthracibus fotus, grassatus est, simile quid*) *non raro alia quoque immersa continens nunc magis nunc* (Smalti) *minus diaphana, utplurimum atra, rarius cinerea, viridescens, caerulescens, aut alba, frequentissime formae communis, rarius stalactitae, aut* (*in insula* Pontia) *globi formam induta, aut pyramidis pentaëdrae formam referens, reliquis speciebus difficilius liquanda, ferri quoque minorem multo copiam continens, terrae calcariae et magnesiae albae expers; olim pro globulis vestimentorum adhibita; novae Hispaniae et regni Peruani incolis in speculi locum, non semper ad chalybem scintillans.*

scoriacea. 3. L. bullosa scabra intus nitens texturae conchaceae.
Waller. syst. miner. 2. *p.* 277. *n.* 3. b. Porus igneus lapideus facie scoriacea solidus.
Givani litolog. Vesuvian. p. 146. &c. Vetrificazioni porosa pesante.
de Dolomieu Memoir. sur les isles Ponces &c. nr. III. 1.
Habitat in montibus ignivomis, *frequens in* Aetnae *effluviis lavam compactam utplurimum tegens, rarius fusca, quam nigra,*

nigra, interdum quoque heterogenea continens, facilius reliquis speciebus fatiscens, quibus ceterum similis, frequentissime nigra, interdum levis, superficie non raro undulata.

porosa. 4. L. opaca inconspicua porosa leviuscula.
Givani litolog. Vesuv. p. 150. &c. Scorie leggiere.
de Dolomieu Memoir. sur les Isl. Ponc. &c. n. 11.
Habitat in montibus ignivomis *eorumque vicinia, frequentior in iis, qui nostra hac aetate adhuc exardescunt, quam in exstinctis, frequentius ex apice montis protrusa, quam ex lateribus effluens, ardente lavae fluvio obstaculis impedito atque inturgescente saepe progenita, frequentius nigra quam rubra magnesia alba reliquis ditior, quo magis porosa, eo magis.*

Pumex. Bimsstein. 5. L. opaca inconspicua parallela fibrosa porosa levis aspera.
Syst. nat. I. *p.* 192. *n.* 1. XII. 3. *p.* 181. *n.* 1. Pumex (Vulcani) schisti niger.
Dal. pharmac. 43. *Cronst. miner.* §. 295. Pumex.
Waller. miner. p. 328. Porus igneus lapidis asbesti.
Waller syst. miner. 2. *p.* 375. *n.* 2. Porus igneus lapideus porosus fibrosus levis, aquis innatans.
Givani litolog. Vesuvian. p. 140. Vetrificazioni filamentose.
Habitat in montibus ignivomis, Islandiae Hecla, Italiae Vesuvio, *vicinarum insularum*, Ventotiene, Ischia, Zanone, Pontia, Volcano, Liperi, *etiam in insulis nonnullis archipelagi* e. g. Santorin, *et maris australis* e. g. Tanna *et* nova Seelandia, *saepe aliis vulcani productis inclusa a maris undis eluta et ad remota interdum littora devecta* (*in* Aetna *nulla*,) *etiam in regionibus exardescente lithanthracum strato aut indicia montium olim ignivomorum non omni dubio majora prae se ferentibus exustis* v. gr. *prope Cassellas, in* Hassia, *ad* Rheni *ripas a* Neuwied *ad* Confluentiam *usque et ultra, in* Bohemia *prope* Eger *et in* monte Schlatnizensi *et* Salnizensi *in* Nassovia *prope* Datweiler *in* Occitania, Italia *superiori et media obvia, interdum in columnas regulares secedens, rarius fusca aut nigra, quam flavescens, albida, aut cinerea, fibris interdum minus conspicuis, utplurimum cavernosa, aquae salsae innatans, plurima aquae communi, feldspati, scorli, micae particulas non raro insparsas continens, poliendis vitris, lapidibus duris, metallis idonea, vitrum ex asbesto, an ex ardesia, lithanthrace et pyrita, an ex schisto micaceo et granita liquata faciliori nata?*

6. L.

ſpuria. 6. L. incendiorum terrae ex ardentibus carbonum fossilium stratis natorum filia.

Habitat e. gr. *in* Bohemia *prope* Bilin, Seidſchüz, Laun, Sobosan, Naſſovia *prope* Datweiler, Hungariae *monte* Schatet *nunc poroſa, nunc compacta, nunc magis, nunc minus ponderoſa, ſpadicea, lateritia, cinerea, atra, caerulea, ferri, chalybis, iridis coloribus ludens.*

36. MICA.

Ex terra aluminari et ſilicea atque phlogiſto conſtans, quibus utplurimum ferri calx et pauxillum magneſiae albae, interdum pauxillum magneſiae nigrae accedit.

Glabra, macra, nitens, mollis, flexilis, incurve lamelloſa, in fragmenta granulata ſponte ſecedens, in diſcoidea facilime diſſiliens, leviuſcula, paraſitica.

Igne leniori non mutanda, vehementiori in vitrum durum hinc inde bulloſum liquanda.

membranacea. 1. M. pellucida: lamellis amplis facilime ſeparabilibus elaſticis parallelis.

ruſſiſches Glas. *Syſt. nat.* I. *p.* 155. *n.* 1. XII. 3. *p.* 58. *n.* 1. Mica membranacea fiſſilis flexilis pellucida hyalina.

Carth. miner. 14. Mica lamellis diaphanis latis tenuiſſimis flexilibus.

Cronſt. miner. §. 94. A. 1. Mica conſtans lamellis magnis parallelis.

Wolt. miner. 17. Mica fiſſilis membranis diaphanis.

Wall. miner. 120. *et ſyſt. miner.* 1. *p.* 369. *n.* 1. Mica membranacea pellucidiſſima flexilis alba.

Bommer. miner. 216. Argyrolithus.

Habitat in Malabaria, Sibiria (*prope* Irkuz *ad lacum* Bajkal *et* Fauly,) Ruſſia (*prope* Archangel,) Finnia, Wermelandia (*prope* Elfdalen,) Galliae *provincia* Vivarais, Sabaudia (*prope* Genevam) *maſſis aliquot ulnarum interdum diame-*

diametra, granitae partem constituens lamellarum summa flexilitate facile a gypso speculari et glaciali discernenda.

laminosa. 2. M. diaphana colorata: lamellis amplis parallelis facilime separabilibus.

Syst. nat. I. *p.* 155. *n.* 2. XII. 3. *p.* 58. *n.* 2. Mica membranacea fissilis flexilis subdiaphana albida.

Cronst. miner. §. 95. 1. Mica lamellosa martialis.

Waller. syst. miner. I. *p.* 369. *n.* 2. Mica membranacea semipellucida rigida.

Habitat potissimum in granite montium primaevorum, *ut plurimum infumata aut nigra, interdum fusca, aurea, rubra, aut alba, rarissime sola in schisti speciem concrescens.*

squamosa. 3. M. subopaca: lamellis minoribus sparsis incurvis.

Waller. miner. 130. *syst. miner.* I. *p.* 370. *n.* 3. Mica squamulis rigidis inordinate mixtis.

α) *Syst. nat.* XII. 3. *p.* 58. *n.* 3. Mica squamosa rigidula argentata.

Cronst. miner. §. 94. 2. Mica squamosa.

Woltersd. miner. 17. Mica compacta, membranis squamosis, argentea.

β) *Syst. nat.* XII. 3. *p.* 58. *n.* 4. Mica squamosa rigidula aurata.

Cronst. miner. §. 95. 2. Mica squamosa martialis.

Habitat, tanquam pars constituens, in granite *multisque aliis sexis, metallico cupri, argenti, auri nitore non raro alias innumeris flavi, rubri, fusci, nigri, cinerei, viridis coloris varietatibus conspicua.*

undulata. 4. M. lamellis undulatis aureis.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 60. *n.* 10. Mica flexuoso-undulata, squamis auricoloribus.

Waller. miner. 124. Mica particulis fluctuantibus.

Waller. syst. miner. I. *p.* 372. *n.* 4. b. c. Mica fissilis, lamellis fluctuantibus et Mica fissilis, lamellis reflexis.

β) *Syst. nat.* I. *p.* 155. *n.* 5. Mica particulis lamellatis, ad angulum acutum striatis.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 59. *n.* 6. Mica (hungarica) lamellis flexuosis fragilibus auratis.

Woltersd. min. 17. Talcum molliusculum friabile, colore aureo.

Wall.

Wall. min. 128. Talcum luteum, lamellis opacis, fragilissimum.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 375. *n.* 9. Talcum luteum, lamellis flexuosis opacis friabilissimum.

Carth. min. 15. Talcum lamellis opacis rigidis luteis.

Habitat in Dalecarliae *fodinis* β) *in* Dalecarlia.

hemisphaerica. 5. M. lamellis hemisphaericis concentricis.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 59. *n.* 8. Mica squamis hemisphaericis.

Waller. miner. 125. *syst. miner.* 1. *p.* 373. *n.* 6. Mica hemisphaerica.

Habitat in Finlandiae paroecia Kimito, *saxi fatiscentis partem constituens, nitidissima, alba, semen pisi dimidiatum magnitudine et figura referens.*

striata. 6. M. lamellis in radios transeuntibus.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 372. *n.* 5. Mica particulis oblongis tenuioribus acuminatis.

Cronst. §. 94. 3. Mica particulis acerosis.

Habitat in Sueciae *saxis, cinerea vel nigra, igne albescens vel flavescens hornblendae accedens.*

crystallina. 7. M. tabulis hexaëdris.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 60. *n.* 9. Mica squamis erectis passim triquetro-conniventibus.

Cronst. miner. §. 95. 5. Mica drusica.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 373. *n.* 7. Mica figura determinata drusica.

Habitat in Dalecarliae *fodinis, in* Sahlbergensi, Zinnwaldensi, *tabulis nunc sparsis, nunc stellatim aggregatis, nunc in columnas dispositis.*

prismatica. 8. M. fusca, prismatibus enneadris.

Klaproth bergm. Journ. 1790. 9. *p.* 227.

Hoffm. bergm. Journ. 1789. 1. *p.* 156.

Habitat in fodina Schneebergensi Saxoniae, Pini *prope* Aue, *saxo ex quartzo et feldspato composito innidulans, opaca, intus parum nitens.*

37. OPALUS. Ex terra aluminari et plurima ſilicea cum pauca ferri calce conſtans, cui interdum pauxillum magneſiae albae aut terrae calcariae accedit.

Duriuſculus, nitens, vix unquam opacus, texturae conchoideae, levis, in fragmenta indeterminata diſſiliens, paraſiticus, formae utplurimum communis, *facile rimas agens.*

Igne difficilime liquandus.

hydrophanus. 1. O. ſubopacus in liquidis pellucidus coloremque mutans, linguae adhaerens.

Weltauge. *Syſt. nat.* XII. 3. *p.* 69. *n.* 6 *δ. Wall. miner.* 83. *ſyſt. min.* 1. *p.* 283. *n.* 21. Achates unguium colore in aere opaca aqua pellucens.

Brückmann von dem Weltauge oder Lapide mutabili. *Brunsv.* 1777.

Liebenroth üb. Nat. u. Menſch verm. mineral. Gegenſt. in Sachſ. 2. *Samml.* §. 28. *p.* 49.

Habitat in insularum Feroenſium, Islandiae, Britanniae, Hetruriae, Hungariae, Sileſiae, Poloniae, Saxoniae, (*praeſertim prope* Hubertsburg,) Goettingiae *piceis, nobilibus, vulgaribus et vilioribus, chalcedoniis, praſiis, chryſopraſis, nephritico, ſerpentino, granite, jaſpide, porphyrio argilla indurata, albus, eburneus, ochroleucus, vitellinus, rufeſcens aut vireſcens, rarius, ſi unquam, pyramidis triedrae forma comparens.*

piceus. 2. O. nitoris cerei, texturae imperfectius conchaceae.

Pechſtein. *Habitat, rarius aut nunquam magnam montium partem conſtituens, quam aliis foſſilibus, magnis ſaepe, maſſis innidulans in inſulis* Islandia, Elba, *in* Gallia *prope* Meſnil-Montant, *etiam in* Alvernia, Forez, Britannia (*prope* Pompéen,) Bavaria (*prope* Qizersdorf,) *in* Tranſilvania (*prope* Hermanſtadt, Szent-Irnae *et* Nagyag,) *in* Hungaria, (*prope* Boinik, Koenigsberg, Schemniz, Cremniz, Jacobian, *inter* Eperias *et* Tokai, *et in valle* Siroka,) *in montibus* giganteis, *in* Saxonia (*prope* Miſenam

nam Dresdam *et* Pleniz,) nova Hispania *infumatus*, *ex cinereo niger*, *ex virescente fuscus*, *olivaceus*, *gramineus*, *psittacinus*, *caerulescens*, *caeruleus*, *aut ruber*, *diaphanus*, *semipellucidus*, *aut subopacus*, *segmentis*, *in quae sponte secedit*, *granulatis*, *interdum ligni fragmenta includens*.

ligneus. 3. O. subopacus longitudinaliter diffractus fibrosam texturam monstrans in fragmenta crustosa sponte secedens.

Karst. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 170. Holzopal.

Habitat massis utplurimum ingentibus in comitatu Hungariae Liptoviensi, *facile in fragmenta*, *nonnunquam in festucas longas dissiliens*, *interdum opacus*, *rarius diaphanus*, *fibris utplurimum rectis*, *crustis*, *in quas sponte secedit crassis*, *nunc rectis*, *nunc incurvis*, *crebrius striatus*, *quam unicolor*, *lacteus*, *ex rufescente albus*, *ochroleucus*, *ex flavescente cinereus*, *fusci capillorum aut caryophyllorum aut in luteum vergatis coloris*, *ochraceus*, *vel hyacinthinus*.

cereus. 4. O. semipellucidus levis flavus, texturae perfecte conchaceae.

Werner in Cronst. Mineral. §. 55. *p.* 122.

v. Fichtel Karpath. p. 408.

Habitat frustis rotundatis jaspidi saepe et argillae induratae inhaerens Polonia *prope* Radomischel *in* Hungaria *superiori prope* Telkobanya, *flavedine propius nunc ad ceream*, *nunc ad melleam accedente*, *nunc paulisper in fuscum colorem vergente*, *fragilis*, *intus valde nitens*, *fragmentis*, *in quae dissilit*, *acutis*, *interdum fere discoideis*.

vilior. 5. O. durus leviusculus facile dissiliens in fragmenta acuta.

Karst. Lesk. Mineralkab. 1. *p.* 168.

Habitat in Polonia *prope* Radomischel, Silesia *prope* Cosemütz, Bohemia, Hungaria (*prope* Tscherweniza *et* Telkobanya,) Austria (*prope* Primerstorf,) Saxonia (*prope* Freyberg, Eibenstock *et* Johanngeorgenstadt,) *et prope* Francofurtum *ad* Moenum (*ad* Avestein,) *diaphanus vel subopacus*, *rarius opacus rarissime pellucidus*, *texturae nunc magis*, *nunc minus perfecte conchaceae*, *nitoris nunc majoris nunc minoris utplurimum vitrei*, *colorum albi*, *cinerei*, *viridis*, *fusci*, *rubri*, *nigri*, *varietate magna conspicuus*, *interdum maculosus*.

6. O.

vulgaris. 6. O. colorem pro ſitu ad lucem varians duriuſculus leviuſculus diaphanus fragmentis, in quae diſſilit, obtuſiuſculis.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 68. *n.* 6. *α.* Silex vagus reflexione et refractione varians, albus.

Waller. miner. 82. Achates fere pellucida, colores pro ſitu ſpectatoris mutans.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 280. *n.* 19. Achates fere pellucida, colores ſub refractione et reflexione varians.

Habitat utplurimum aliis lapidibus inhaerens, et formae communis, rarius reniformis aut botryoides, in Polonia (*prope* Radomiſchel,) *in* Sileſia (*prope* Coſemüz *et* Schwentich,) *in* Saxonia (*prope* Johanngeorgenſtadt, Eibenſtock, Schneeberg *et* Freyberg,) *prope* Francofurtum *ad* Moenum, Hungaria (*prope* Tſcherweniza, *heic interdum lichenes includens, in* Islandia *et inſulis* Feroe, *intus utplurimum parum nitens, interdum ſubopacus, lacteus, ochroleucus, ex flaveſcenti aut vireſcenti cinereus rarius porraceus olivaceus aut rubellus, aquae guttam interdum includens, rarius texturae in planam vergentis, aut matris perlarum inſtar nitens aut punctis quaſi argenteis micans.*

nobilis. 7. O. ſemipellucidus intus valde nitens levis duriuſculus colore vivaci pro ſitu ad lucem vario fragmentis, in quae diſſilit acutis.

Syſt. nat. XII. 3. *p.* 68. *n.* 6. *β.* Opalus Paederota.

Plinius hiſt. mund. 37. *c.* 6. *Haſſelq. it.* 508? *Cronſt. miner.* §. 55. a. Opalus Nonnii.

Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 281. *n.* 19. b. Opalus colore olivari, reflexione ruber.

Johann apocal. 21. 11? Lapis praeſtantiſſimus Jaſpis.

Habitat ad radicem montium Carpathicorum *in* Hungaria *prope* Tſcherweniza, *argillae ferriferae incluſus, heic jam anno* 1400 *erutus, rarior in* Saxonia *prope* Freyberg, *utplurimum lacteus luci recta obverſus flavus, oblique eam recipiens viridis, flavus, ruber aut caeruleus, ſaepius fere pellucidus, rarius fere diaphanus, rariſſime vermem includens.*

38. ZEOLITHUS. Ex terra aluminari pauca et plurima ſilicea conſtans, quibus aliquid terrae calcariae et pauxillum calcis ferreae et aquae accedit.

Leviuſculus, in fragmenta (utplurimum) indeterminata diſſiliens, paraſiticus, fragmentis, in quae ſponte ſecedit granularibus.

Aqua forti ſine effervescentia ſolubilis, et cum ea in gelatinae ſpeciem ſaepe abiens igne cum ebullitione facile liquandus, in vitrum album, initio ſpongioſum, aquae ſupernatans et primo fluxus momento ſplendorem emittens.

farinaceus. 1. Z. albus friabilis.
Knoch Beytr. zu chem. Annal. 2. *p.* 20.
Habitat in Islandia, *et* Hercynia (*prope* Andreasberg,) *ex fatiſcentia congenerum natus.*

lamelloſus. 2. Z. ſolidus intus nitens rufeſcens diaphanus lamelloſus: lamellis undulatis fragilibus.
Knoch Beytr. chem. Annal. 2. *p.* 27. *f.* 17. 18. 19.
Rinman nov. act. Stockh. 5. *ad* 1784. 1. *p.* 52. Gäſten.
Habitat in Oſtrogothia *et* Islandia, *interdum in fragmenta cruſtoſa ſecedens, duriuſculus.*

radiatus. 3. Z. ſolidus matris perlarum inſtar nitens radiatus: radiis convergentibus.
Cronſt. miner. §. 111. 3. A. Cryſtalli zeolitis pyramidales concretae ad centrum tendentes.
Waller. ſyſt. miner. 1. *p.* 313. *n.* 9. Zeolites facie ſelenitica lamellaris.

Habitat

Habitat in Islandia *insulis* Feroë, Lapponia, Jemtia *et* Hercynia, *radiis nunc stellatis, nunc fasciculatis, albus, aut flavus, duriusculus.*

fibrosus. 4. Z. solidus matris perlarum instar nitens fibrosus: fibris convergentibus.

Cronst. miner. §. 110. Zeolites spatosus.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 311. *n.* 2. Zeolites particulis minoribus, granularis mollior.

Vogel miner. 189. *Act. Stockh.* 1756. *p.* 120. Zeolitus.

Habitat in Islandiae lavis, *frequens chalcedonii comes, in* Scotiae, Hassiae, Thuringiae, Galliae basaltis, *rarior in* Hercynia, *utplurimum albus, rarius rubellus, fuscescens, flavus, aut cinereus, fibris tenuioribus aut crassioribus, nunc fasciculatis, nunc stellatis et in globi magis minusve perfecti formam non raro aggregatis, diaphanus, rarius semipellucidus, duriusculus.*

stillatitius. 5. Z. solidus subcylindricus rufescens.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 185. *n.* 12. Stalactites (zeolithus) spatosus rufescens.

Habitat passim in rupium rimis, *an distincta species?*

clavatus. 6. Z. solidus diaphanus matris perlarum instar nitens sulcatus clavae forma.

Knoch Beytr. chem. Annal. 2. *p.* 17. *f.* 6-8.

Habitat gregarius in insulis Feroe, Islandia, Jemtia, Hercynia, *heic argento rubro et spati speciebus variis insidens, lacteus, rarius flavicans.*

tabularis. 7. Z. solidus semipellucidus duriusculus matris perlarum instar nitens, tabulis hexaëdris.

Fichtel Karpath. p. 660?

Knoch Beytr. chem. Annal. 2. *p.* 16. *f.* 1. 3. 4. 5.

Habitat in Islandia, Hercynia, Transilvania, *rarius lacteus aut ruber quam ex caerulescenti albus, utplurimum faciebus brevioribus singulis in binos rhombos, terminatis.*

cubicus. 8. Z. albus solidus subpellucidus duriusculus matris perlarum instar nitens, cubis exilibus aggregatis.

Habitat in insulis Feroë, Islandia, Lusatiae *superioris* (*ad montem* Lausche) *basalta.*

prismaticus. 9. Z. albus pellucidus nitens duriusculus: prismatibus tetraëdris.

 α) pris-

α) prismatibus rectangulis.
a) perfectis.
Cronst. miner. §. 111. B. Cristalli zeolitis distinctae figura prismatica truncata.
b) utrinque in aciem terminatis. *Knoch Beytr. z. chem. Annal.* 2. *p.* 133.
c) pyramide tetraëdra terminatis. *Karst. Lesk. Mineralkab.* 1. *p.* 133.
d) aequilateris.
e) compressis. *Karst. Lesk. Mineralkab.* 1. *p.* 133.
α) cruciatim se perforantibus. *Karst. Lesk. Mineralkab.* 1. *p.* 133.
f) aggregatis.
α) fasciculatim.
b) stellatim.
β) prismatibus obliquangulis.
Habitat in insulis Feroë, Islandia, b. c. (e a) *in* Hercynia, a) *in* Jemtia, *prismatibus interdum minutis.*

capillaris. 10. Z. niveus nitens duriusculus: pyramidibus capillaribus.
Cronst. miner. §. 111. C. Cristalli Zeolitis capillares.
α) pyramidibus segregatis.
β) pyramidibus fasciculatim congestis.
Habitat in insulis Feroë, Jemtia, *basalte* Isenacensi.

scintillans. 11. Z. durus nitens. *Bergm. chem. Annal.* 1784. 2. *p.* 392. *Groschke Bergbauk.* 1. *p.* 398.
a) formae communis.
b) superficiebus sphaericis inaequalis.
c) prismatibus perfectis hexaedris: faciebus convexis.
Habitat in Suecia *rarior prope* Edelfors, *etiam in* Westrogothiae *et* Scotiae *basaltis prope* Edinum, *et* Dumbarton, γ) *prope* Strontian *rarius fibrosus aut radiatus, quam compactus, albus, canus, isabellinus, aut ruber, egregiam polituram admittens.*

viridis. 12. Z. pomaceus durus semipellucidus texturae partim lamellosae partim radiatae.
Claproth Schr. berl. Naturf. 8. *p.* 217. *Hassenfratz journ. de phys.* 1788. *Febr. p.* 81. *Werner bergm. Journ.* 1790. 1. *p.* 99. Prehnit.
Sage journ. de phys. 1789. *Jun. p.* 447. Chrysolithe du cap de bonne esperance.
Hacquet Schr. berl. Naturf. 4. *p.* 25. *t.* 3. *f.* 17. Kristallisirter Praser.

α) for-

α) formae communis.
β) forma prismatis tetraëdri compressi.

Habitat ad Caput bonae spei, *et* (*prope* Dunglass) *in* Scotia, *polituram egregie admittens, interdum in porraceum aut olivaceum colorem vergens, formae communis aut crystallorum utplurimum exilium nitidarum, rarius prismatum rectangulorum tetraëdrorum utrinque in aciem terminatorum, quam tabularum aut hexaëdrarum aut crebrius tetraëdrarum obliquangularum, ad margines terminales saepe truncatarum, frequentius in tabulas tetraëdras, fasciculos, farciminum speciem aggregatarum, quam solitariarum, transversim fractus minutim granulatus, in fragmenta granularia, rarius in bacillos secedens.*

Columnaris. 13. Z. prismaticus transverse striatus, longitudinaliter diffractus texturae fibrosae transversim lamellosae.

v. Fichtel et Bindheim Schr. berl. Naturf. 3. *p.* 447. &c. 452. &c.

Habitat (*prope* Schebesch) *in* Transilvaniae *marmore micante sparsus, prismatibus nunc solitariis, nunc aggregatis, nunc tetraëdris nunc hexaëdris, utplurimum albis, rarius caerulescentibus, thalassinis aut stramineis, majorem longe, quam congeneres* ($\frac{13}{60}$) *terrae calcariae, minorem aluminaris continentibus.*

Cyanites. 14. Z. fragilimus diaphanus nitens ponderosus duriusculus transversim ad chalybem scintillans in festucas longas dissiliens, texturae lamelloso - radiatae. *Werner bergm. Journ.* 1790. 1. *p.* 164.

Saussure fil. journ. de phys. 1789. *Mart. p.* 213. *et Sage Jul. p.* 39. Sapparre.

Hoffmann bergm. Journ. 1789. 1. *p.* 29. Cyanit.

v. Born ind. foss. 1. *p.* 33? Basaltes caeruleus.

v. Born Briefe üb. miner. Gegenst. 7. *p.* 39? *Ferber n. Beytr. z. Mineralg.* 1. *p.* 106? *et* 3. *mineralog. Briefe. p.* 46? *Stütz Abh. der boehm. Privatges.* 3. *p.* 332? Blauer Schoerl.

Herrmann chem. Annal. 1789. 1. *p.* 224? Aquamarin arbiger Schoerl.

Habitat in montium Carpathicorum *ramo*, Wallachiam *a* Transylvania *separante*, *ad montem* S. Gotthardi Helvetiae, *in provincia* Lugdunensi (*prope* Symphorian) Galliae, *in* Hispania, Scotia, Tiroli (*ad montem* Greiner,) *in* Austria (*prope* Meissau?) *in* bannatu Temesiensi? (*prope* Saska,) *in montibus* Nertschinsk Sibiriae? *in* Saxonia?

xonia? (*prope* Geyer,) *ad* Rheni *ripas prope* Andernacum? *in fragmenta cruſtoſa, interdum in granularia aggregata, ſecedens, colore caeleſti intermiſto albidus vel cinereus, lamellis incurvis, frequentius radiis utrisque ſemipellucidis conſtans, his tenuiſſimis, ſparſis, parallelis aut faſciculatis, et majori duritie, et faciliori in igne fluxu a mica et talco ſatis diſtinctus.*

conglomeratus. 15. Z. granulis, in quae ſecedit, laevigatis vitrei nitoris concentrice cruſtoſis.
v. Fichtel Karpath. p. 365. 648.
Habitat in collibus, *monti* Hungariae Pap-Laſſo *vicinis, magnas maſſas conſtituens, jaſpidis venis exaratus; an hujus generis?*

combuſtus. 16. Z. poroſus. *v. Fichtel Karpath. p.* 357. 647. 653.
Habitat in Hungariae *monte* Schator, *an ex granite liquato natus, albidus, aut nigricans.*

quartzoſus. 17. Z. nigricans texturae aequabilis in fragmenta acuta diſſiliens nitoris pinguis. *v. Fichtel Karpath. p.* 652.
Habitat in Hungaria, *prope* Talkobanga *integrum montem conſtituens.*

varius. 18. Z. texturae vitreae nitoris pinguis nigricans: granulis albis immerſis. *v. Fichtel Beytr. p.* 657.
Habitat in Hungaria *prope* Glashütte; *an hujus generis diſtincta ſpecies?*

argenteus. 19. Z. diaphanus rimoſus coloris argentei. *v. Fichtel Karpath. p.* 659.
Habitat vagus in Hungaria *prope* Peklin.

bohemicus. 20. Z. lamelloſus igne non effervescens ſed in vitrum pellucidum confluens. *Fichtel Karpath. p.* 662.
Habitat in Bohemia *prope* Kunyetiz *inter* Koeniggraez *et* Pardubiz, *amygdalitae innidulans.*

39. SCORLUS. Ex terra aluminari et ſilicea, calcaria et utplurimum calce ferrea conflatus, quibus interdum aliquid magneſiae albae et nigrae accedit.

Durus, in fragmenta indeterminata diſſiliens, intus nitens, paraſiticus.

Cum aqua forti non effervescens, igne facile in vitrum abiens.

granatinus. 1. Sc. albus duriuſculus difficilius igne fundendus facile fatiſcens.

Givani litolog. Veſuv. p. 38. Granati vianchi di Napoli.

T. Bergman de prod. vulcan. opuſc. vol. 3. *p.* 206.

Habitat in Veſuvii *potiſſimum lavis, marmoribus aliisque granatum facie externa aemulans, at ferri expers, nunc vitri inſtar pellucidus, nunc opacus.*

vitreus. 2. Sc. fragilis nitens texturae minutim conchaceae, facile cum ſpuma liquandus.

Klaproth Mag. für Helv. Naturk. 1. *p.* 180. Violetter Schoerl.

Hoffmann bergm. Journ. 1788. 1. *p.* 54. 261. Thumer Stein.

α) formae communis diaphanus aut ſubopacus in fragmenta cruſtoſa ſponte ſecedens.

β) cryſtallis nitidiſſimis pellucidis vel ſemipellucidis ſubpriſmaticis: faciebus rhomboidalibus utplurimum longitudinaliter ſtriatis.

Habitat in Saxonia *prope* Thum *et* Schneeberg, *in* Delphinatu *prope* Bourg d'Oiſans, Armentieres *et* Balme d'Auris, *in montibus* Pyrenaeis *prope* Bareges, *in* Norwegia *prope* Kongsberg, *utplurimum caryophyllinus, colore nunc magis in rubrum, nunc magis in violaceum, nunc potius in nigrum vergente, rarius margaritaceus aut ex viresſcente cinereus, leviuſculus.*

tabularis. 3. Sc. canus ſemipellucidus tabulis tenuiſſimis tetraëdris in tabulas craſſiores aggregatis. *Hoffmann bergm. Journ.* 1788. 1. *p.* 57.

Habitat

Habitat una cum vitreo in Delphinatu *prope* Bourg d'Oisans, *compactus, subnitidus, intus parum micans, texturae ad planam accedentis, tabularum faciebus lateralibus cylindrico concavis, terminalibus utplurimum subconvexis.*

genuinus. Stangenschoerl. 4. Sc. ponderosus opacus niger, tritura dilute cinerea.

Syst. nat. I. *p.* 181. *n.* 2. Stannum crystallis columnaribus nigris.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 95. *n.* 3. Borax (Basaltes) lapidosus columnaris politus, pyramidibus triquetris.

Cronst. miner. §. 75. 4. Basaltes crystallisatus.

Waller. miner. sp. 139. Corneus crystallisatus prismaticus, lateribus inordinatis.

Waller syst miner. I. *p.* 319. *n.* 2. Basaltes figura columnari lateribus inordinatis, crystallisatus.

Habitat in Zeylonae, Madagascariae, Hispaniae, Italiae, Sabaudiae, Vallis Tellinae, Rhaetiae, Helvetiae, Galliae, *et montium potissimum* Pyrenaeorum, Cornubiae, Groenlandiae, Norwegiae, Sueciae, Silesiae, Moraviae, Hungariae, Saxoniae, Hercyniae *lavis, granitis, gneissis variis, aqua forti fere totus solvendus, ferro interdum adeo dives, ut magneti admotus ejus directionem mutet, nunc formae communis, in fragmenta granularia, frequentius, et tum etiam facilius in bacillos tenues, rectos parallele, fasciculatim aut stellatim secedens, nunc forma crystallorum, rarius granatos mentientium, quam prismatum, quae longitudinaliter striata, rarissime acicularia, vulgo mediae, rarius insignis magnitudinis, crebrius triedra, aut enneaedra, utrinque utplurimum in pyramidem triedram terminata, quam hexaedra apparent.*

electricus. Turmalin. 5. Sc. excalefactus corpuscula levia altero fine attrahens altero excutiens.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 72. *n.* 4. Borax diaphanus subopacus purpureus maxime electricus.

Waller. syst. miner. I. *p.* 315. *n.* 6. Zeolites facie vitrea, calefactus cineres aliaque levia corpora attrahens et repellens, electricus.

Act. paris. 1717. *p.* 9. *Flor. zeyl.* 8. *Act. berol.* 1756. *p.* 105. Lapis electricus.

Vogel miner. 191. *Act. Stockh.* 1768. *p.* 7. Aschendreker, Trip, Tourmalin.

Habitat in Zeylonae *fluviis*, Brasilia, Castilia, *insulis* Galliae *vicinis, in* Groenlandia *montibus* Ural *et* Nertschinsk Sibi-

Sibiriae, *montibus* Norwegiae, Sueciae, Helvetiae (Grimsel *et* S. Gotthardi,) *et* Germaniae e. g. *in monte* Greiner, *prope* Francofurtum *ad* Moenum, *prope* Selb *in* Franconia, *prope* Ehrenfriedersdorf, Annaberg, Dorfchemniz *et* Freyberg *in* Saxonia, *gneisso aliisque saxi speciebus innidulans, a quibus saepe avulsus, et aquarum vi deletis angulis ad fluviorum ripas granorum forma dimittitur, alias prismatibus tenuibus saepe longitudinaliter striatis pyramide tetraëdra terminatis tri-vel enneaedris, rarius tetraëdris, hexaëdris aut heptaëdris, rarius quoque formae communis in bacillos secedens, subponderosus, texturae conchaceae, utplurimum pellucidus et valde nitens, hinc gemmae loco habitus, quamvis duritie plurimis ejus speciebus inferior, interdum diaphanus coloris creberrime obscuri, fusci aut viridis, rarius rubri, caerulei aut flavi, igne difficilius liquandus, aequabiliter excalefactus favillae pulvisculos altera parte attrahens, altera repellens, altera excalefactus, altera refrigeratus utraque attrahens,* P. Hermanno, *quum in* Zeylona *commoraretur, jam cognitus, ponderis specifici* = 3086 *ad* 3155 : 1000.